

SVENSKA BÅTUNIONENS BÅTSKOLA

Jolleseglaren 1

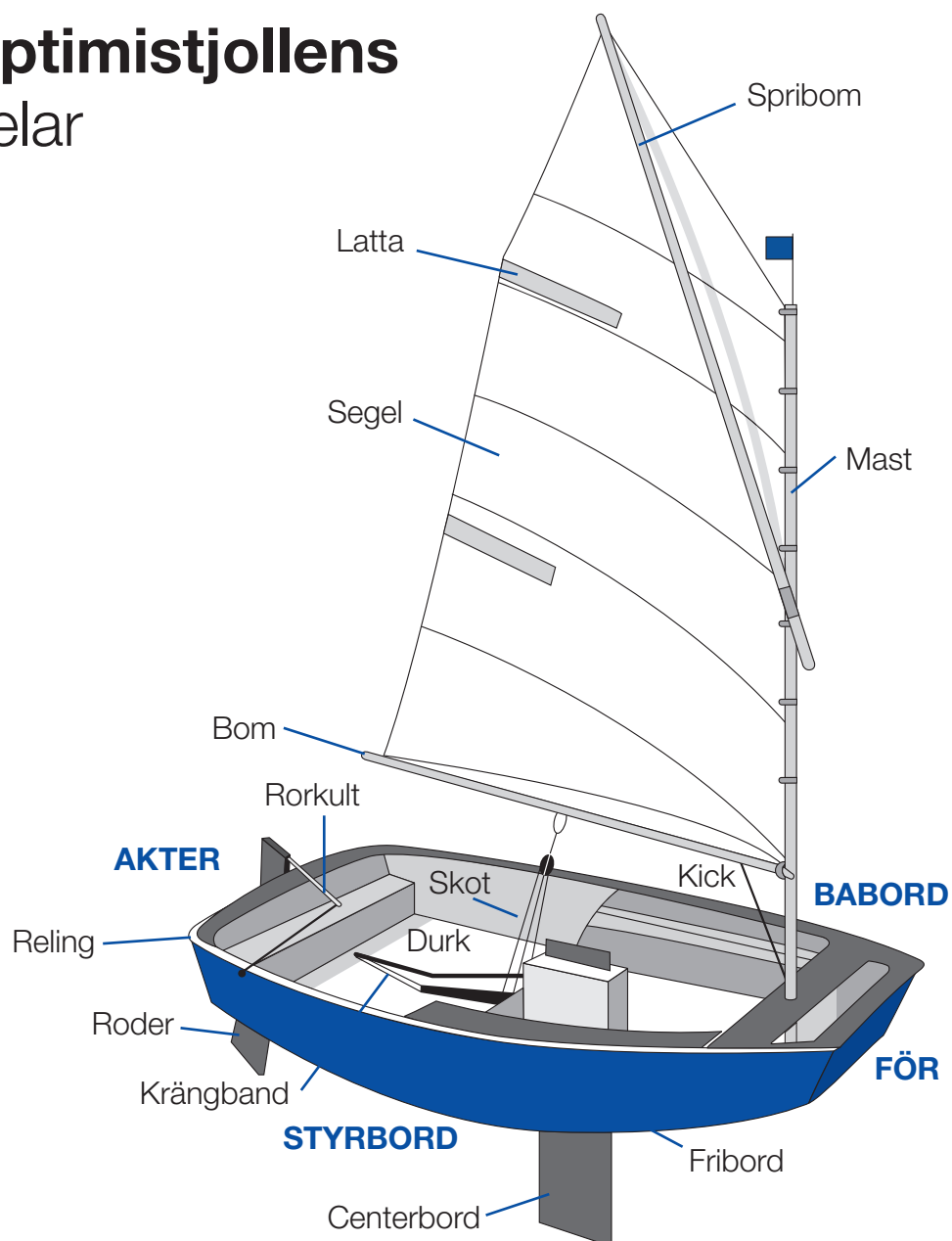
Svenska Båtunionen

Detta häfte tillhör:

INNEHÅLL	SID
Optimistjollens delar	4
Babord och Styrbord	4
När du ska segla ut från bryggan	5
När du ska segla in till bryggan	6
Vindar och seglingssätt	7
Så här slår du	8
Att kryssa	9
Så här gippar du	10
Att kapsejsa	11
Falla och lova	12
Väjningsreglerna	13
Sjövettsreglerna	14
Allemansrätten	15
Knopar	16
Ordlista	21

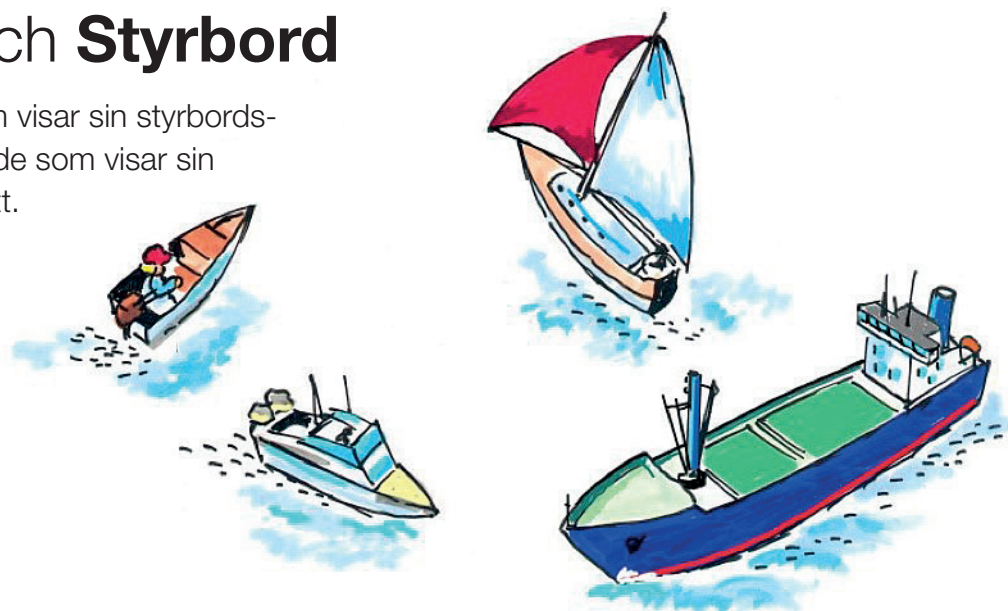

Optimistjollens delar

Babord och Styrbord

Ringa in båtarna som visar sin styrbords-sida med grönt och de som visar sin babordssida med rött.

När du ska **segla ut** från bryggan

- 1 Rigma jollen och sätt fast masten i mastfoten. Se till att jollens för är i vindögat, så att seglet fladdrar. Lägg ner roder och centerbord i jollen.
- 2 Skjut ner jollen i vattnet och kliv ombord.
- 3 Sätt fast rodret i roderfästet. Börja nere.
- 4 Skjut ner centerbordet och sätt fast det med stroppen.
- 5 Trä i skotet och gör en stopp-8 i änden av skotet.
- 6 Ta tag i rodret, ta hem på skotet och segla ut från bryggan.

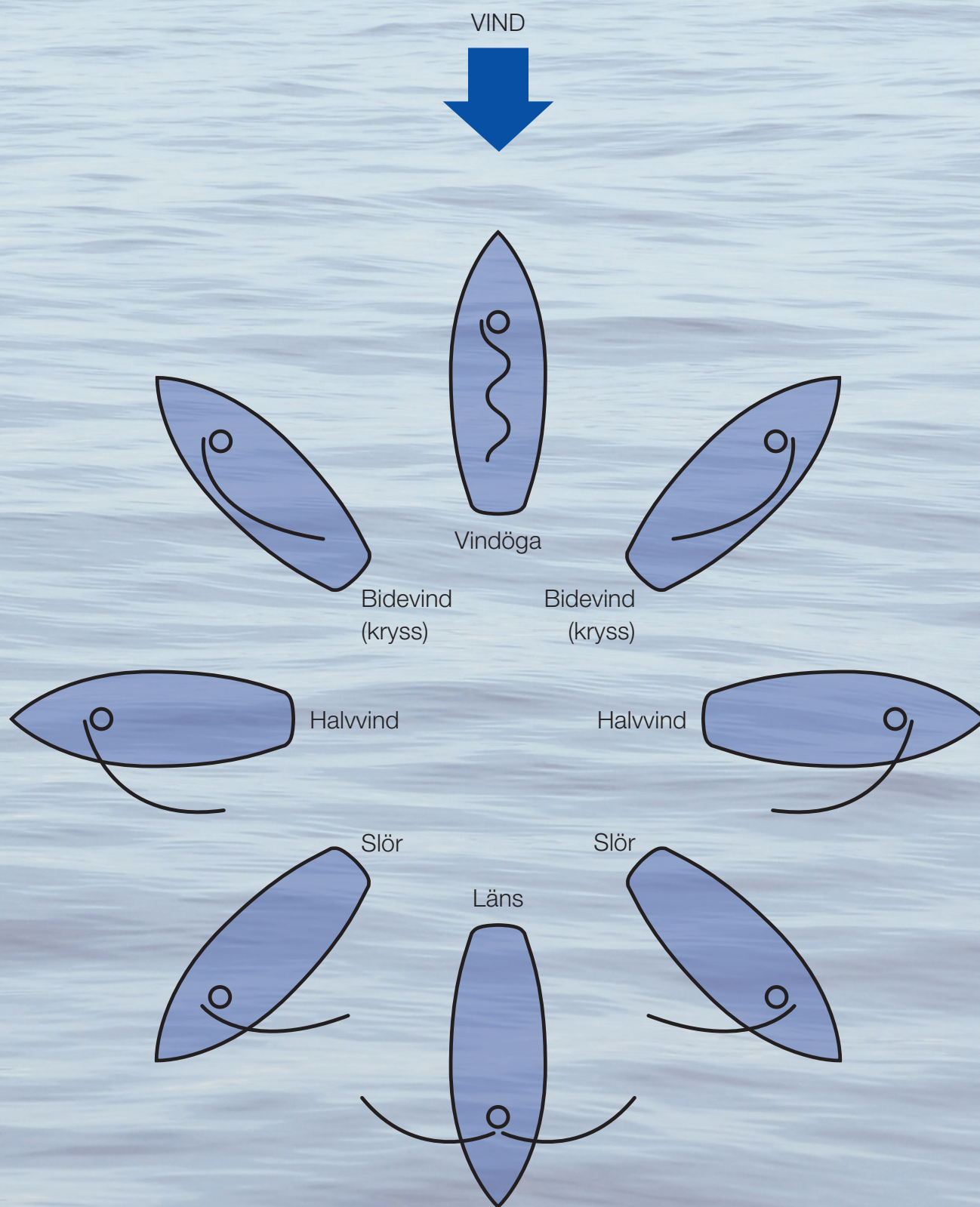

När du ska **segla in** till bryggan

- 1 Segla in mot bryggan och gå sedan upp i vind (fören mot vindögat) när du precis är framme.
- 2 Ta upp centerbordet och lägg det på durken.
- 3 Ta av rodret och lägg det också på durken.
- 4 Knyt upp stopp-8:an och kliv i land.
- 5 Dra upp jollen och ta av riggen.

Vindar och seglingssätt

Så här **slår** du

1 När du vill vända jollen måste du slå. Du har seglet på ena sidan av jollen och du sitter på den andra sidan.

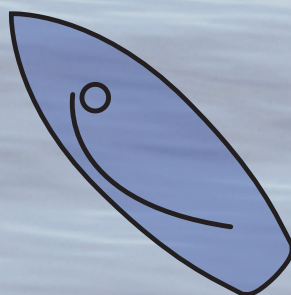
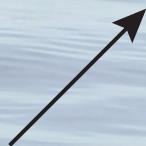
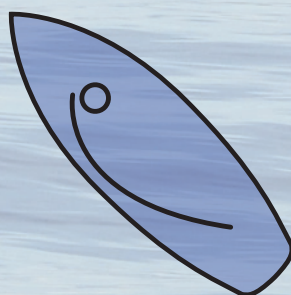
2 Skjut rodret från dig så att jollen svänger upp mot vinden.

3 Gå igenom vindögat och byt plats i jollen. Se upp för bommen!

4 Dra in skotet så att bommen är i höjd med relingen. Segla vidare i jollens nya riktning.

VIND

Att kryssa

Om du vill segla mot vinden måste du segla på kryss. Det betyder att du går snett mot vinden i sick-sack för att nå fram till en plats som är rakt framför dig.

Så här **gippar** du

När du seglar i samma riktning som vinden kallas det för att du seglar läns. Om du vill byta kurs när du seglar läns måste du gippa. En gipp går fortare än ett slag, så här gäller det att vara snabb!

1 Du har seglet på ena sidan av jollen och du sitter på den andra sidan.

2 Dra rodret mot dig.

3 Byt snabbt plats i jollen. Ducka för bommen, den kommer fort!

4 Byt hand på rorkult och skot när du har satt dig ner. Segla vidare i jollens nya riktning.

Om du vill ha en mjukare gipp och inte bryr dig om att du tappar fart, kan du ta hem på skotet före gippen.

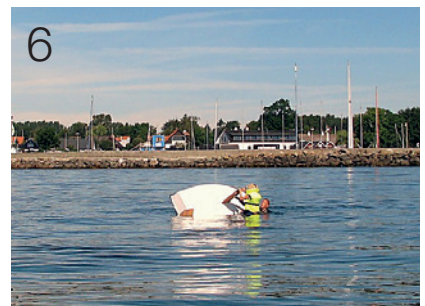
Att kapsejsa

Att kapsejsa är spännande, men det gäller att veta hur man ska göra för att sedan vända tillbaka jollen igen.

När du kapsejsar ska du alltid stanna kvar vid jollen. Du är säkrast där.

Så här gör du när du ska öva på kapsejsning:

- 1 Ställ dig framme vid masten och ta ett bra tag ganska högt upp på masten.
- 2 Luta dig snett framåt så att jollen kantrar.
- 3 Simma runt jollen, så att du kan ta tag i centerbordet.
- 4 Håll i centerbordet och sätt fötterna på skrovet.
- 5 Luta dig bakåt.
- 6 Nu åker jollen runt och masten hamnar uppåt igen.
- 7 Klättra i jollen från aktern.
- 8 Ös jollen och segla sedan vidare. Öskaret sitter fast i förtampen.
- 9 Segla in till land och byt till torra kläder om du fryser!

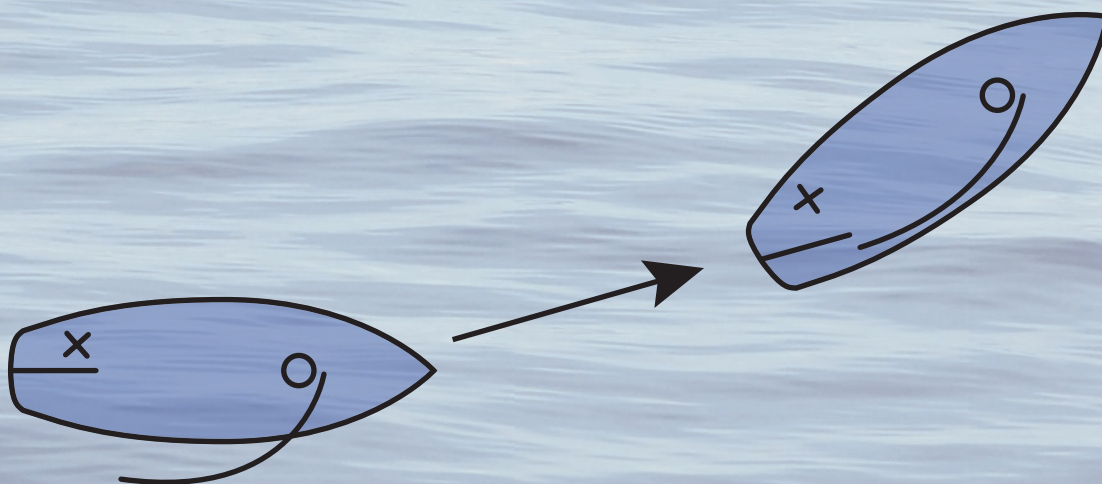
Falla och lova

Kom ihåg att du alltid sitter på den sida om rodret där inte seglet är (se kryssen).

VIND

Falla: När du drar rodret mot dig ändrar du jollens riktning så att den inte seglar lika mycket mot vindögat. Om du fortsätter förbi läns får du en gipp.

Lova: När du skjuter rodret ifrån dig svänger jollen upp mot vindögat. Detta gör du när du ska slå och då går jollen genom vindögat.

Väjningsreglerna

Det är lika viktigt på sjön som på landvägar att man kan väja (hålla undan). Det är allas skyldighet att kunna väjningsreglerna innan man ger sig ut i en båt.

- ▶ När man är skyldig att väja måste man visa det tydligt och göra det i god tid. Det är för att de ombord på den andra båten inte ska behöva oroa sig.
- ▶ Den båt som inte är väjningsskyldig ska fortsätta på samma kurs och i samma fart för att den som styr den väjningsskyldiga båten ska kunna veta hur och när han/hon ska väja.

Detta är de tre vanligaste reglerna:

1. En upphinnande båt är alltid tvungen att väja för den båt man kommer ifatt.
2. När två motorbåtar möts ska båda gira styrbord (svänga höger).
3. En motorbåt ska alltid väja för en segelbåt! (Utom om regel 1 gäller).

Alla saker som körs med motor på vatten (motorbåtar, jetskis, segelbåt som går för motor mm) räknas som motorbåtar och är väjningsskyldiga för de saker som seglas (segelbåtar, segeljollar, windsurfare mm). Undantaget är stora fartyg, som inte kan hålla undan för små båtar. Man brukar säga att de som är ute för nöjes skull ska hålla undan för dem som arbetar.

Sjövettsreglerna

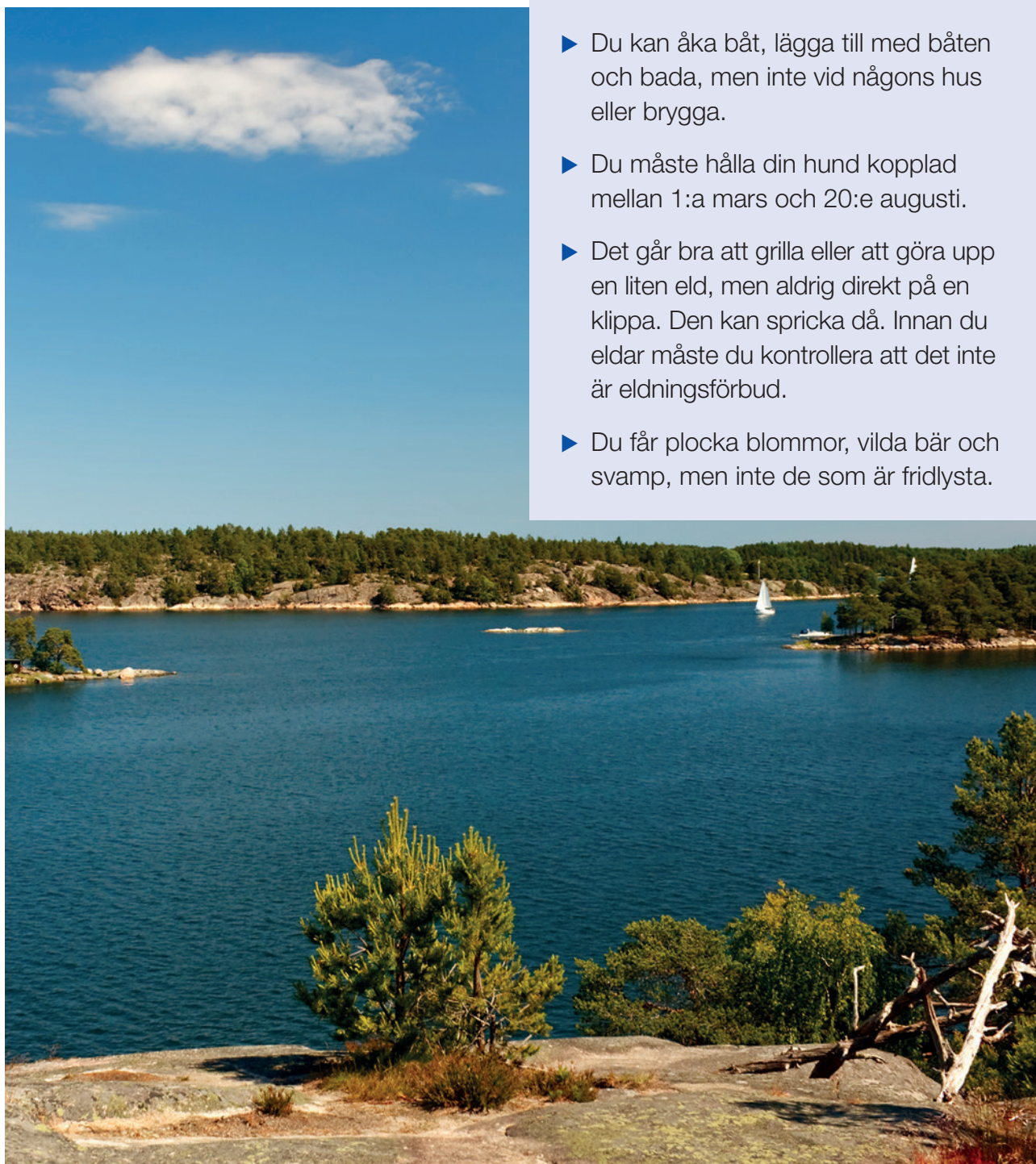
- ▶ Se till att båten är sjöduglig och att god ordning råder ombord!
- ▶ Ha alltid nödvändig säkerhetsutrustning med ombord! Kom ihåg att alla ombord ska ha flytväst!!!
- ▶ Ge dig inte ut på större vatten än båten är lämpad för!
- ▶ Tala alltid om ditt färdmål för någon och studera färdvägen noga. Om du ändrar färdmål, meddela detta!
- ▶ Det är din plikt att känna till de regler som gäller på sjön. Kom ihåg att alkohol och båtliv inte hör ihop!
- ▶ Överlasta inte båten och sitt ner i båten!
- ▶ Håll alltid god utkik! Var försiktig med farten!
- ▶ Lyssna på väderleksutsikterna! Är de dåliga, stanna hemma! Om du redan är till sjöss, sök lä eller närmaste hamn!
- ▶ Om båten kantrar men flyter, stanna kvar vid den! Du är säkrare där än om du simmar mot land.
- ▶ Skräpa inte ner, varken på land eller i sjön. Ta med skräpet hem!

Allemansrätten

Allemansrätten ger oss möjlighet att vara ute i naturen, både på land och på sjöar och hav. När vi rör oss i naturen är det en del saker som vi måste tänka på för att inte förstöra för växter och djur. Det är viktigt att veta vilket ansvar vi har och det kan du läsa om här.

Inte störa och inte förstöra!

Det här ska du känna till om Allemansrätten:

- ▶ Skräpa inte ner i naturen. Lämna alltid stranden som du vill hitta den.
- ▶ Var rädd om de vilda djuren, rör inte bon och annat som du ser.
- ▶ Fiska gärna med metspö eller kastspö längs med kusten.
- ▶ Skada inte träd och buskar.
- ▶ Du kan åka båt, lägga till med båten och bada, men inte vid någons hus eller brygga.
- ▶ Du måste hålla din hund kopplad mellan 1:a mars och 20:e augusti.
- ▶ Det går bra att grilla eller att göra upp en liten eld, men aldrig direkt på en klippa. Den kan spricka då. Innan du eldar måste du kontrollera att det inte är eldningsförbud.
- ▶ Du får plocka blommor, vilda bär och svamp, men inte de som är fridlysta.

Knopar

Stoppåtta

– till änden av skotet på optimisten

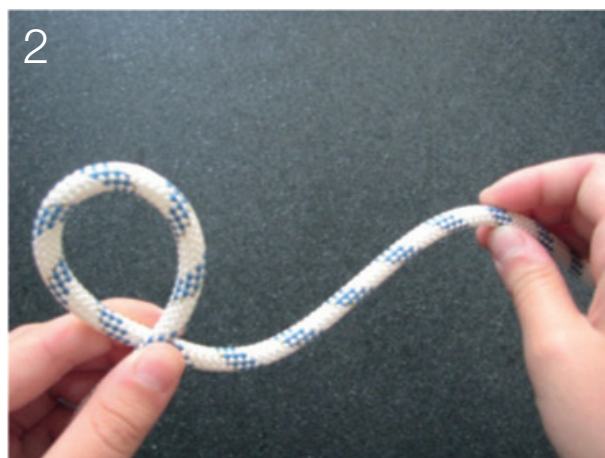

Råbandsknop

– bra när man ska foga samman två tampar
av samma storlek

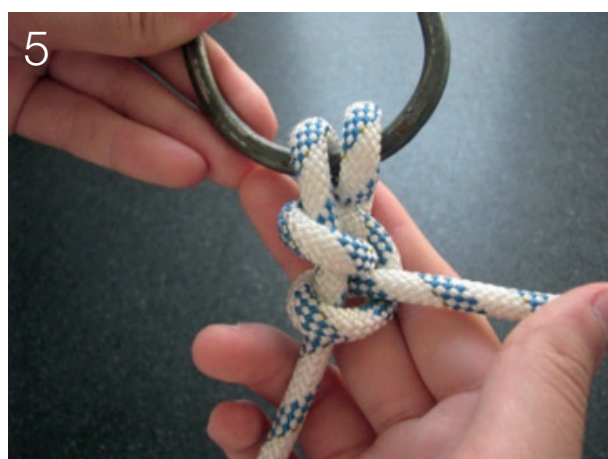
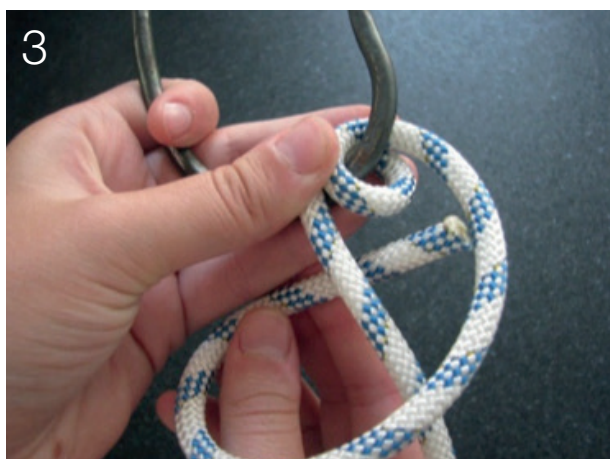
Dubbelt halvslag

– bra bl a när man lägger till vid en brygga

Dubbelt halvslag om egen part

– bra bl a när man lägger till vid en brygga

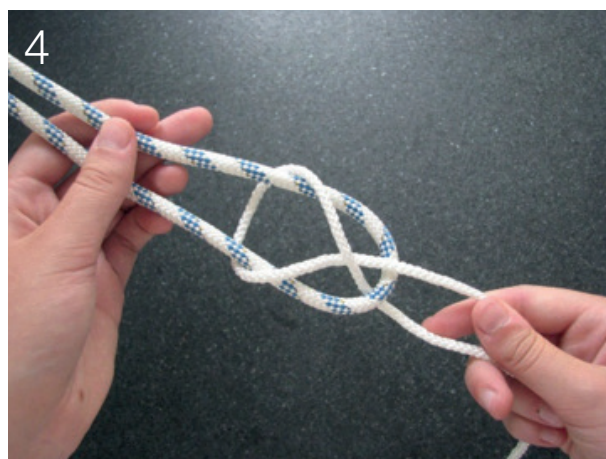
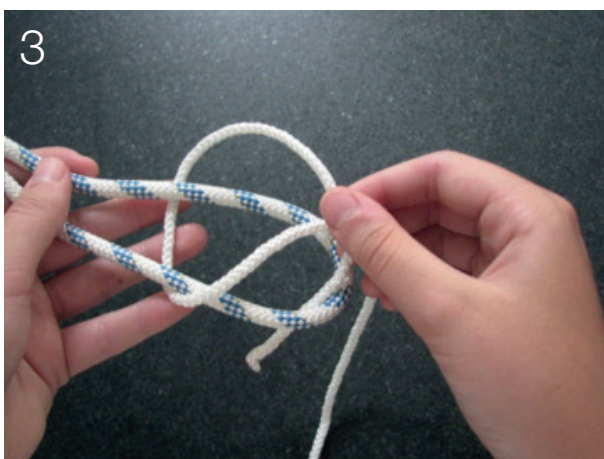
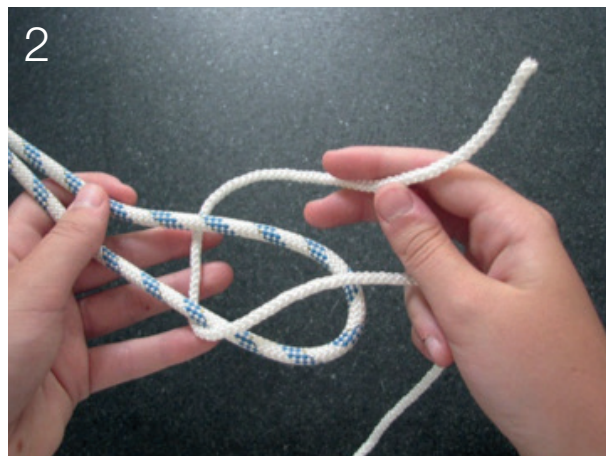
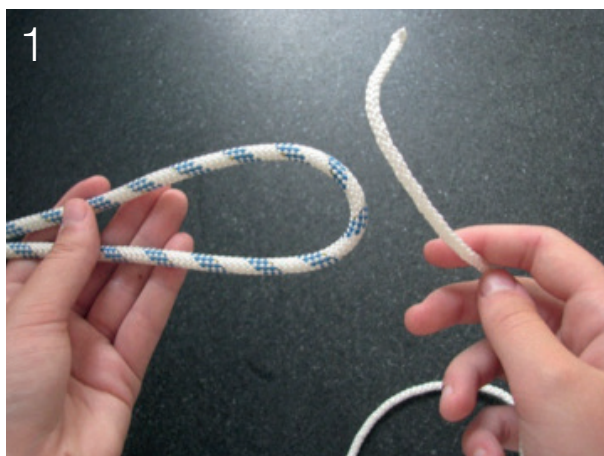
Pålstek

– bra när man lägger till vid en påle

Skotstek

– bra när man ska sammanfoga två tampar av olika storlek

Ordlista

Aker	Bak på jollen
Babord	Jollens vänstra sida (RÖD)
Bidevind	Att segla med vinden in snett framifrån
Bära av	Att hålla jollen från en annan båt eller en brygga
Centerbord	Träbit som man sticker ner genom jollen och som gör att jollen inte välter så lätt och att man kan styra bättre
Durk	Jollens golv
Falla	Styra jollen bort från vindögat
Farled	En väg på havet som båtar kan ta
Fender	En gummibehållare som skyddar jollens sidor mot andra båtar eller bryggor
Flyttank	Lösa eller fasta tankar fyllda med luft för att jollen ska flyta bättre
Fribord	Jollens utsida ovanför vattenlinjen
För	Fram på jollen
Förtöja	Knyta fast jollen i bryggan
Gipp (att gippa)	Att vända undan vinden
Gira	Svänga
Gå upp i vind	Att styra båten upp mot vindögat
Halvvind	Att segla med vinden in tvärs jollen
Kapsejsa	Att välta runt i vattnet med jollen
Kick	En tamp som håller ner bommen
Knap	Plastbeslag att lägga fast tampar runt
Knop (1)	Knut på tamp
Knop (2)	Hastighet på sjön
Kryssa	Att segla i sicksack mot vinden
Kurs	Den riktning jollen åker i
Krängband	Band på jollens durk att sätta fötterna under när man ska kränga (hänga när det lutar)
Latta	Trä- eller plastribba att spänna ut seglet med
Litslinor	De snören som seglet är fastknutet i masten och bommen med
Lova	Att styra upp jollen mot vindögat
Länsa (1)	Att segla med vinden

Länsa (2)	Att tömma jollen på vatten
Mastfot	Det fäste som masten sätts ner i
Prick	Ett vägmärke på sjön
Reling	Kanten på jollen
Reva	Minska ner segelytan
Rigg	Alla delar som gör att man kan hissa segel på jollen
Rigga	Att göra i ordning segel och skot på jollen för att kunna segla
Roder	Den träplatta som man styr jollen med
Rorkult	En träpinne som sitter fast i rodret
Skot	En tamp som man kan dra in eller släppa ut seglet med
Skota hem (ta hem)	Dra in seglet
Skrov	Jollens hela botten och sida
Slacka	Släppa ut seglet
Slag (att slå)	Att vända jollen mot vinden
Slör	Att segla med vinden in snett bakifrån
Spribom	Bommen som håller uppe seglet på jollen
Spring	En förtöjning från mitten av jollen framåt eller bakåt
Stuva	Att städa undan alla saker i jollen så att de inte far omkring när man seglar
Styrbord	Höger sida på jollen (GRÖN)
Tamp	Namn för rep på sjön
Tågvirke	Alla tampar på jollen
Uthal	Tamp som sträcker seglet längs bommen
Vindöga	När jollen ligger med fören rakt upp i vinden
Väja	Att ändra kurs för att inte kollidera med en annan jolle, båt eller brygga
Öskar	Plastskopa att använda till att tömma jollen på vatten

Svenska Båtunionens Båtskola – Jolleseglaren 1

Copyright © Svenska Båtunionen 2020

Foto: Tack till Peter Ström, Björn Zetterström, Gitte Nählinder

Layout och original: Ejheden & Ejheden Produktion AB

Denna handbok har tagits fram med hjälp av medel från Svenskt Friluftsliv

Svenska Båtunionen

Svenska Båtunionen, af Pontins väg 6, 115 21 Stockholm
08-545 859 60 | batunionen.se